

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

Mål nr

meddelad i Stockholm den 28 januari 2004

T 4320-02

KLAGANDE

1. Hemiur Aktiebolag, 556480-2980, Rostvändaregatan 4, 791 72 FALUN
2. Rotunda Konsult Aktiebolag, 556315-1090, Skrivarvägen 12, 791 44 FALUN

Ombud för 1-2: advokaten PL

MOTPART

Kiboc Aktiebolag, 556504-6850, Mossvägen 8, 791 31 FALUN

Ombud: advokaten AG

SAKEN

Klander av bolagsskifte

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätt, avd. 11, dom den 31 oktober 2002 i mål T 3484-01

DOMSLUT

Med ändring av hovrättens dom i själva saken, såvitt nu är i fråga, lämnar Högsta domstolen Kiboc AB:s klandertalan utan bifall.

Med ändring av hovrättens dom även beträffande rättegångskostnader befriar Högsta domstolen Hemiur AB och Rotunda Konsult AB från skyldigheten att ersätta Kiboc AB dess rättegångskostnader vid tingsrätten och i hovrätten samt förpliktar Kiboc AB att, utöver de rättegångskostnader som Kiboc AB förpliktats att betala enligt hovrättens dom, ersätta vardera av Hemiur AB och Rotunda Konsult AB för rättegångskostnader vid tingsrätten med fyrtioåttatusenfemhundra-nittio (48.590) kr, varav 43.590 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 10 april 2001 till dess betalning sker, och i hovrätten med trettiofemtusenfyrahundrasju (35.407) kr, varav 33.075 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 31 oktober 2002 till dess betalning sker.

Kiboc AB förpliktas att ersätta vardera av Hemiur AB och Rotunda Konsult AB för rättegångskostnader i Högsta domstolen med tjugotvåusentrettioen (22.031) kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens dom till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Heimur AB och Rotunda Konsult AB har yrkat att Högsta domstolen med ändring av hovrättens dom fastställer likvidatorns skiftesbeslut avseende förvaltningsarvode samt tillerkänner dem yrkad ersättning för rättegångskostnader i underrätterna.

Kiboc AB har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

Enligt 2 kap. 6 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag har en bolagsman rätt att tillgodoräknas ränta på sin kapitalinsats och ett skäligt arvode för sin förvaltning av bolagets angelägenheter. Bestämmelsen är dispositiv.

Enligt en motsvarande bestämmelse, 8 §, i lagen (1895:64 s. 1) om handelsbolag och enkla bolag hade en bolagsman också rätt till ränta på insatsen och till arvode för förvaltningen, arvode dock endast om avtal träffats därom.

Vad som avses med bolagsmans förvaltning av bolagets angelägenheter har inte närmare bestämts i lagen. Även om uttrycket förvaltning inte torde betyda något annat eller mera än att sköta eller handha angelägenheter av ekonomisk betydelse, för uttrycket med nuvarande språkbruk tanken till administrativ och företagsledande verksamhet snarare än till den egentliga affärsverksamheten. Vid tolkningen måste emellertid beaktas att lagen är generellt tillämplig på handelsbolag, vilka kan ha mycket olikartad organisation och verksamhet. Uttalanden i förarbeten och i den juridiska litteraturen ger stöd för att begreppet skall tolkas vidsträckt (jfr NJA II 1895 nr 3 s. 12 ff., Nial–Hemström, Om handelsbolag och enkla bolag, 3 uppl. 1992 s. 112, Johansson, Nials Svensk associationsrätt i huvuddrag, 8 uppl. 2001 s. 107, Lindskog, Lagen om handelsbolag och enkla bolag, En kommentar, 2001 s. 263).

Bestämmelsen om rätt till arvode för förvaltningen motiverades ursprungligen med att rätten till ränta på kapitalet måste motsvaras av en rätt till ersättning för arbetsprestationer, innan någon vinst av själva verksamheten kunde anses föreligga (NJA II 1895 nr 3 s. 20). Vid tillkomsten av nuvarande lag anfördes att bestämmelsen att arvode för arbetsinsatser förutsatte särskilt avtal kunde leda till obilliga resultat om vissa bolagsmän inte deltog i bolagsarbetet eller deltog med i förhållande till övriga bolagsmän obetydliga arbetsinsatser (SOU 1978:67

s. 93 f., prop. 1979/80:143 s. 50, NJA II 1980 s. 455 f.). Dessa överväganden ger inte stöd för att begreppet förvaltning i handelsbolagslagen skulle böra tolkas inskränkt t.ex. till administrativa uppgifter. Syftet med den aktuella lagbestämelsen får alltså förutsättas vara att tillförsäkra bolagsmännen arvode för de insatser som de i denna sin egenskap gör för bolagets angelägenheter genom eget arbete även när något särskilt avtal om detta inte har träffats.

Begreppet förvaltning får sålunda i detta sammanhang anses omfatta alla slags åtgärder i och för bolagets verksamhet utom sådana som enligt lagen kräver alla bolagsmäns samtycke, nämligen förändringar i bolagsavtalet eller i de rättigheter eller skyldigheter för bolagsmännen som följer av lagen. Förvaltningsåtgärder kan vara såväl rättshandlingar som rent faktiska åtgärder. Som exempel har nämnts köp och försäljning i bolagets verksamhet och ingående av andra avtal respektive begagnande, vård och reparation av bolagets egendom (Nial-Hemström, a.st.). Det finns ingen anledning att i det nu aktuella hänseendet skilja mellan å ena sidan försäljning i bolagets egentliga verksamhet och å andra sidan tillverkning eller utförande av tjänster i samma verksamhet.

Kiboc har som enda grund för sin klandertalan åberopat att vissa av de åtgärder som Hemiur och Rotunda Konsult företagit, och för vilka de tillgodoräknats arvode i det klandrade bolagsskiftet, till följd av förvaltningsbegreppets inskränkta innebörd inte berättigar till arvode. På grund av vad som här anförts om begreppets tolkning skall Kibocs klandertalan lämnas utan bifall.

Vid denna utgång skall Kiboc ersätta Hemiurs och Rotunda Konsults rättegångskostnader i alla instanser. I underrätterna begärde ställföreträdarna för de två sistnämnda bolagen ersättning för eget arbete, bl.a. i målet om klander. Högsta domstolen finner att ställföreträdarna bör tillerkännas 5.000 kr vardera för arbete

vid tingsrätten och 1.000 kr vardera för arbete i hovrätten. De rättegångskostnader för vilka ersättning i övrigt har yrkats är skäliga.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit: justitieråden Munck, Thorsson (referent), Dahllöf,
Nyström och Calissendorff
Föredragande revisionssekreterare: Backelin